Världsnaturfonden WWF
Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Direkt: 08 546 575 13
Fax: 08 85 13 29
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

Ulriksdal 30 april 2020

Världsnaturfonden WWFs synpunkter gällande ”En utvecklad vattenförvaltning”, SOU 2019:66

Dnr: M2019/002246/Nm

Sammanfattning

- Världsnaturfonden WWF vill understryka att oavsett vattenförvaltningsstruktur så måste finansieringen till åtgärder förstärkas.
- Världsnaturfonden WWF finner det svårt att se hur en tidskrävande omorganisation med start 2022, under de sista 5 åren fram till 2027, ska resultera i en högre åtgärdstakt och måluppfyllelse.
- Världsnaturfonden WWF vill betona vikten av att Sveriges organisering av vattenförvaltningen måste utgå från ett ekosystemperspektiv och att fokus på avrinningsområden därför är avgörande.

Långsam implementering av åtgärder i Sverige

Världsnaturfonden WWF välkomnar utredningens övergripande bedömning att det finns ett stort värde i att arbeta utifrån anvisningarna i EUs Vattendirektiv samt vikten av att arbeta utifrån ett avrinningsområdesperspektiv. Världsnaturfonden WWF vill i samband med detta också särskilt lyfta fram EU Kommissionens slutsats att Vattendirektivet tjänar sitt syfte i dess nuvarande form och att EU Kommissionen inte ser något behov av en revidering.

Världsnaturfonden WWF delar denna ståndpunkt som också stöds genom 375 000 insamlade namnunderskrifter från medborgare runt om i EU.

På global nivå bedöms sötvattensarterna minskat med 83 procent mellan 1970 och 2014. I Sverige har mindre än 40% av våra vattenförekomster en god ekologisk status men enligt Vattendirektivet ska Sverige och alla andra medlemsstater ha nått god ekologisk status i alla vatten senast år 2027.

Förtroenderådets ordförande:
Hans Majestät Konungen

Stiftelsens generalsekreterare:
Håkan Wirtén

Registrerad som:
Världsnaturfonden WWF
Org.nr: 802005-9823
Plusgiro 90 1974-6
Bankgiro 901-9746

100 % återvunnet papper

Världsnaturfonden WWF menar att ett av de största problemen är en för långsam implementering av åtgärder i Sverige vilket riskerar att inverka negativt på möjligheten att nå målet om god ekologisk status. Att inte uppnå denna status senast 2027 innebär stora risker för akut hotade arter och vattendrag med höga naturvärden.

En omorganisation är inte lösningen

Världsnaturfonden WWF ställer sig tveksamma till utredningens slutsatser att en nedläggning av Vattenmyndigheterna, och istället föra över det huvudsakliga ansvaret för vattenförvaltningen i Sverige till Havs- och Vattenmyndigheten, skulle avhjälpa det huvudsakliga problemet med för låg och otillräcklig åtgärdstakt.

Världsnaturfonden WWF finner det svårt att se hur en tidskrävande omorganisation med start 2022, under de sista 5 åren fram till 2027, ska resultera i en högre åtgärdstakt och måluppfyllelse.

Detta förstärks också av utredningens bedömning att det tar tid för alla berörda myndigheter och kommuner att anpassa och förändra arbetssätt.

Världsnaturfonden WWF anser därför att en omorganisation innebär en risk för ett tapp av värdefull kompetens inom nuvarande vattenförvaltning och därför inte är lämplig i slutfasen av måluppfyllelsen till 2027. Risken att Sverige inte uppnår sina miljömål till 2027 blir därmed avsevärt större från en redan oroväckande hög risknivå. Fokus för den samlade vattenförvaltningen i Sverige bör nu således helt och hållet ligga på att intensifiera och öka insatserna kopplat till åtgärder i verkligheten.

Vattenförvaltningen i Sverige är sektorsövergripande och Länsstyrelserna har idag en upparbetat stor kompetens inom många av de områden som berörs.

Världsnaturfonden WWF anser därför att uppgifterna inom vattenförvaltningen inte bör delas upp på för många olika aktörer. Risken med att låta olika myndigheter ta hand om olika delar är att kunskap går förlorad och att det därmed blir mindre effektivt. Dessutom riskerar förslaget att leda till sämre lokal förankring. Det är också oklart hur det civila samhället ska ges möjlighet till delaktighet i den lokala och regionala vattenförvaltningen och enligt Vattendirektivet bör beslut fattas så nära de platser där vattnet påverkas eller används som möjligt.

Världsnaturfonden WWF ser det därför som något motsägelsefullt att utredningen presenterar ett förslag som i högre utsträckning än idag koncentrerar ansvaret för vattenförvaltningen hos ett fåtal nationella myndigheter.

Världsnaturfonden WWF vill betona vikten av att Sveriges organisering av vattenförvaltningen måste utgå från ett ekosystemperspektiv och att fokus på avrinningsområden därför är avgörande.

Det kan dock finnas ett behov av att stärka den nationella samordningen mellan vattenförvaltning och havsförvaltning och Världsnaturfonden WWF har förståelse för att det kan finnas en eventuell otydlighet i hur denna samordning ska gå till på ett nationellt plan och ansvariga myndigheters roll och mandat i detta arbete. Dessa delar behöver tydliggöras och förstärkas men Världsnaturfonden WWF är inte övertygade om att detta inte kan göras inom befintlig vattenförvaltningsstruktur. I detta bör också en förstärkt samordning av miljökvalitetsnormer för både havs- och vattenförvaltningen ingå.

Åtgärdsarbetet är underfinansierat

Världsnaturfonden WWF delar utredningens slutsats att Sveriges vattenförvaltning är underfinansierad och att de behövs mer resurser för åtgärdsarbete som också därmed rimligen bör motsvara den stora andel på 20% av alla Europas vattenförekomster som återfinns i Sverige. Världsnaturfonden WWF vill därför understryka att oavsett vattenförvaltningsstruktur så måste finansieringen till åtgärder förstärkas. Att försöka kompensera denna resursbrist genom eventuella effektiviseringsvinster som inte nödvändigtvis kommer att realiseras då komplexiteten i vattenarbetet till stor del kvarstår oavsett organisationsstruktur, anser inte Världsnaturfonden WWF vara rätt lösning.

Världsnaturfonden WWF menar också att ökad finansiering till åtgärdsarbete dessutom också måste inkludera exempelvis åtgärder kopplat till ett minskat näringsläckage och återställning av flottleder, samt dammar som inte omfattas av finansiering genom vattenkraftens fond.

Världsnaturfonden WWF anser att utredningens förslag om att beslut om åtgärdsprogram ska föras över till regeringen är bra. Fördelen med att regeringen beslutar om åtgärdsprogrammen är att styrningen genom åtgärdsprogrammen kan och bör kompletteras med styrning genom instruktioner, regleringsbrev och andra regeringsbeslut.

Världsnaturfonden WWF håller också med utredningen om att det är viktigt att också kommunerna får ett större och tydligare ansvar och att de därigenom ska kunna delta mer aktivt i åtgärdsplaneringsarbetet.

Världsnaturfonden WWF instämmer med utredningens slutsats att det behövs en tydligare nationell styrning av hur vattenförvaltningen bedrivs i landet och att riksdag och regering bör ta större ansvar för vilka åtgärder som ska prioriteras och hur de ska finansieras.

Världsnaturfonden WWF anser därför att förslaget om en nationell handlingsplan för vattenförvaltningen skulle stärka åtgärdsarbetet eftersom en sådan plan då skulle förtydliga statens övergripande ansvar för vattenmiljön i Sverige och genomförandet av vattendirektivets mål, inklusive ansvaret för finansiering av nödvändiga åtgärder.

Världsnaturfonden WWF är dock tveksam till förslaget om att Länsstyrelserna ska få en ny uppgift att ta fram delåtgärdsprogram. Ett sådant arbete riskerar att ge ytterligare administrativ börda till redan belastade myndigheter vilket kommer att äventyra det faktiska åtgärdsarbetet. Det är också oklart vilken egentlig nytta delåtgärdsprogram kommer ge och vilken rättslig status de kommer att ha.

För Världsnaturfonden WWF

Håkan Wirtén
Generalsekreterare

Mattias de Woul
Bitr. Avdelningschef Hav & Vatten